

มะนาวนอกฤดู

(ฤดูแล้ง) ในบ่อซีเมนต์

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง

จังหวัดสกลนคร 47000 โทร. 0-4274-7589

แผนที่เส้นทางโดยสังเขป

จ.นครพนม
จ.อุดรธานี
จ.สกลนคร
จ.มุกดาหาร
เขื่อนน้ำอูน
พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์
บางจาก
ปศ.ท.
จ.กาฬสินธุ์

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตู้ ปณ. 21 บ.นานกเค้า ต.ห้วยยาง อ.เมือง จ.สกลนคร 47000
โทรศัพท์ / โทรสาร : 042-712975

การเก็บเกี่ยว

หลังจากมะนาวออกดอกติดผลได้ 4-5 เดือน ก็สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตสู่ตลาดได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพันธุ์และช่วงเดือนที่บังคับ ไม่ควรปล่อยให้ผลมะนาวที่แก่แล้วอยู่บนต้นนานๆ เป็นการสิ้นเปลืองอาหารเลี้ยงผลผลิต อาจทำให้ต้นทรุดโทรมได้

1. เทคนิคการผลิตมะนาวนอกฤดูในวงบ่อซีเมนต์

การปลูกมะนาวในวงบ่อซีเมนต์เหมาะสำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่จำกัด ดิน ปลูกพืชอื่นๆ ไม่เหมาะสม ผู้ที่สนใจด้านการเกษตร สามารถทำเป็นอาชีพเสริมได้ดี โดยเฉพาะช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน มะนาวจะมีราคาสูงทุกปี ประมาณผลละ 2-7 บาท

การปลูกมะนาวในวงบ่อซีเมนต์สามารถบังคับให้ออกดอกติดผลตามวันเวลาที่เราต้องการได้ 100%

ผลผลิตประมาณ 250-1,000 ผลต่อต้นขึ้นอยู่กับพันธุ์ อายุต้นและการปฏิบัติดูแลรักษา ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการดังนี้

1. การคัดเลือกพันธุ์

มะนาวที่ปลูกในวงบ่อซีเมนต์ใช้ได้ทุกพันธุ์ แต่ที่สำคัญต้องเป็นพันธุ์ที่ตลาดต้องการ มีการออกดอก ติดผลง่าย ให้ผลดก ผลมีขนาดใหญ่เปลือกบาง น้ำมาก กลิ่นหอมและทนทานต่อโรคและแมลง พันธุ์ที่ตลาดนิยม ได้แก่ พันธุ์แป้นรำไพ พันธุ์แป้นจรรยา พันธุ์พิจิตร1 และพันธุ์ตาฮิติ เป็นต้น พันธุ์พิจิตร1 และพันธุ์ตาฮิติ เป็นมะนาวที่ทนทานต่อโรคแคงเกอร์ที่ผล ใบ และลำต้นดีกว่าพันธุ์

2. การเตรียมวงบ่อซีเมนต์

ควรใช้วงบ่อซีเมนต์ที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 80-100 ซม. สูง 40-60 ซม. ที่ด้านล่างหรือก้นบ่อ ควรมีฝาซีเมนต์วงกลมขนาด 80-100 ซม. รองรับอยู่ด้านล่าง เพื่อป้องกันไม่ให้รากมะนาวหยั่งลงดินนอกก้นบ่อทำให้บังคับออกผลนอกฤดูได้ยาก

การบังคับต้นมะนาวในวงบ่อให้ออกดอกติดผลนอกฤดู

ต้นมะนาวที่จะบังคับให้ออกผลนอกฤดูนั้น ควรมีอายุอย่างน้อย 8 เดือนขึ้นไป ส่วนมะนาวที่มีอายุมากกว่า 1 ปีและเคยออกดอกติดผลแล้วช่วงเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม ควรเด็ดดอก และผสมมะนาวในฤดูออกให้หมด ช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน ส่วนใหญ่จะมีฝนตกอยู่ควรงดการรดน้ำ พอถึงช่วงปลายเดือนสิงหาคมหรือต้นเดือนกันยายนให้นำผ้าพลาสติกคลุมรอบวงบ่อไว้ โดยให้ชายด้านหนึ่งมัดติดกับโคนต้นมะนาวให้สูงจากพื้นดินปากบ่อ 20-30 ซม. คลุมไว้ประมาณ 10-15 วัน สังเกตใบมะนาวมีอาการเริ่มเหี่ยว ใบสลด อาจมีใบร่วงบ้างหรือเหี่ยวประมาณ 75-80% ให้นำผ้าพลาสติกออกแล้วให้น้ำพร้อมกับปุ๋ยสูตร 12-24-12 อัตรา 100-150 กรัมต่อต้น ซึ่งถ้าต้นมะนาวสมบูรณ์ดีหลังจากให้น้ำและปุ๋ยประมาณ 2 สัปดาห์ ต้นมะนาวจะผลิติดอกหรือแตกใบใบอ่อนพร้อมออกดอก ช่วงนี้ต้องหมั่นดูแลรักษาไม่ให้ศัตรูมาทำลายมะนาว โดยเฉพาะเพลี้ยไฟ ไรแดง และหนอนชอนใบ เป็นต้น

7. โรคและแมลงศัตรูที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

7.1 โรคที่สำคัญ

7.1.1 โรคแคงเกอร์ เกิดจากเชื้อแบคทีเรียป้องกันกำจัดโดยใช้พันธุ์ทนทานมาปลูก เช่น พันธุ์พิจิตร1 และพันธุ์ตาสีติ ตัดแต่งกิ่งใบและผลที่เป็นโรคใบเผาทำลาย และพ่นสารเคมี เช่น สารแคงเกอร์เอ็กซ์

7.1.2 โรครากและโคนเน่า เกิดจากเชื้อราไฟทอปทอรา ป้องกันกำจัดโดยไม่ควรปลูกมะนาวลึกเกินไป ไม่นำปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักสดที่ยังไม่สลายตัวดีมาเป็นวัสดุปลูก ใช้สารเมทาแลคซิลละลายน้ำบริเวณโคนต้นที่เป็นโรค

7.1.3 โรคอื่นๆ ได้แก่โรคยางไหล โรคใบแก้ว โรคทริสเทซาและโรคราดำ ป้องกันกำจัด เช่นเดียวกับพืชสกุลส้มทั่วไป

7.2 แมลงศัตรูที่สำคัญ

7.2.1 หนอนขนอนใบ การป้องกันกำจัด ควร ตัดแต่งยอดอ่อนใบอ่อนที่มีไข่หรือหนอนไปเผาทำลายและพ่นสารเคมี ได้แก่ สารคาร์บาร์หรือสารคาร์โบซัลแฟน

7.2.2 เพลี้ยไฟการป้องกันกำจัดพ่นสารเคมีคาร์โบซัลแฟนหรืออิมิดาโคลพรีด

7.2.3 ไรแดง การป้องกันกำจัด พ่นกำมะถันผลชนิดละลายน้ำในช่วงตอนเช้าหรือเย็น หรือพ่นด้วยสารไดโคพอล เช่น เคลเทน เป็นต้น เพื่อรักษาผิวของผลไม้ให้ขรุขระหรือกระด้าง ไม่นำรับประทาน

7.2.4 เพลี้ยหอย การป้องกันกำจัด ตัดแต่งกิ่งมะนาว ที่พบเพลี้ยหอยระบัดไปเผาทำลายหรือพ่นสารปิโตรเลียมสเปรย์ออยล์

3.การวางวงบ่อซีเมนต์

เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานควรวางวงบ่อเป็นแถวเป็นแนว ถ้ามีพื้นที่จำกัด ควรวางแถวเดียวระยะ 2X2 เมตร หรือ 2X3 เมตร แต่ถ้ามีพื้นที่มาก ควรวางวงบ่อแบบแถวคู่ 3X3 เมตร แต่ละคู่ห่างกัน

4.การเตรียมดินปลูก

ต้นที่ใช้ปลูกควรเป็นดินผสมปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักเหมือนการปลูกไม้กระถางทั่วไป เป็นดินชั้นบนที่เป็นดินร่วน มีความอุดมสมบูรณ์สูงโดยใช้ดินร่วน 3 ส่วน ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก 2 ส่วน ขี้เถ้าแกลบดำ 1 ส่วน หรือใช้ดินร่วน 3 ส่วน ปุ๋ยคอก 1 ส่วน ปุ๋ยหมัก 1 ส่วน ขี้เถ้าแกลบดำ 1 ส่วน ผสมคลุกเคล้าให้เข้ากันดีแล้ว ตักใส่วงบ่อ กดหรือเหยียบดิน บริเวณขอบบ่อด้านล่างให้แน่น พูนดินสูงจากปากบ่อ 20-30 ซม. เพื่อดินยุบตัวภายหลัง

5. การปลูก

นำต้นพันธุ์มะนาวจากต้นกิ่งตอน ต้นปักชำหรือต้นต่อยอดที่สมบูรณ์แข็งแรง นำมาปลูกตรงกลางวงบ่อ โดยขุดหลุมเล็กน้อย รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 100-150 กรัมต่อหลุม ใช้มีดกรีดก้นถุงพลาสติกสีดำโดยรอบแล้วนำต้นมะนาวไปวางในหลุม กลบดินเล็กน้อย ใช้มีดกรีดถุงพลาสติกที่เหลือออก กลบดินและกดดินให้แน่น ใช้ไม้ไผ่ปักหลักกันลมโยกและรดน้ำให้ชุ่ม

6. การปฏิบัติดูแลรักษา

6.1 การให้น้ำ ใช้สายยางรดน้ำหรือต่อระบบน้ำแบบมินิสปริงเกอร์รดน้ำมะนาว 1-2 วันต่อครั้ง หรือวันละ 1 ครั้ง เฉพาะตอนเช้า

6.2 การใส่ปุ๋ย หลังจากปลูกมะนาวได้ 1 เดือน ควรใส่ปุ๋ยเคมีเพื่อเร่งการเจริญเติบโต โดยใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 ผสมปุ๋ยยูเรียเล็กน้อย อัตรา 100-150 กรัมหรือครึ่งกำมือต่อต้น ใส่เดือนละครั้งในระยะบังคับให้ออกดอกควรใส่ปุ๋ยสูตร 12-24-12 หรือใส่ปุ๋ยที่มีตัวกลางสูง อัตรา 100-150 กรัมต่อต้น

6.3 การคลุมโคนต้น หลังจากปลูกแล้วควรใช้เศษฟางข้าว หญ้าแห้ง แกลบดิบ กาบมะพร้าว ฯลฯ คลุมโคนต้น เพื่อรักษาความชุ่มชื้นในดินและคลุมวัชพืชในวงบ่อ

6.4 การตัดแต่งกิ่ง ถ้าต้นมะนาวสมบูรณ์ดี มะนาวจะแตกกิ่งเล็กๆ จำนวนมาก ควรตัดกิ่งที่ไม่เป็นระเบียบ กิ่งที่ซ้อนกัน กิ่งที่อยู่ด้านล่างของต้น รวมทั้งกิ่งที่เป็นโรคและแมลงทำลายออก เหลือกิ่งหลักๆ กระจายไปทั่วต้น ไม่ควรหนีงไปทางทิศใดทิศหนึ่งมากเกินไป เมื่อมะนาวติดผลกิ่งอาจหักหรือโคนล้มได้

6.5 การค้ำกิ่ง มะนาวที่ปลูกในวงบ่อ มีการกระจายรากจำกัด ในพื้นที่ที่มีลมแรง เมื่อมะนาวติดผลดกมากกิ่งอาจหักหรือโคนล้มได้ ควรป้องกันโดยการ ใช้ไม้ไผ่ค้ำยันกิ่งและลำต้นมะนาวทุกต้นแบบนั่งร้านสี่เหลี่ยมหรือปักเป็นระจอบสามเหลี่ยม

6.6 การเพิ่มดินปลูก หลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตและตัดแต่งกิ่งมะนาวแต่ละปี ควรนำดินร่วนผสมปุ๋ยคอกอัตราส่วน ดินร่วน 2 ส่วน ปุ๋ยหมัก 1 ส่วน ขี้เถ้า แกลบดำ 1 ส่วน หรือดินร่วน 2 ส่วน ปุ๋ยคอก 1 ส่วน ปุ๋ยหมัก 1 ส่วน ผสมปุ๋ยเคมี 15-15-15 อัตรา 100-150 กรัมผสมให้เข้ากันดี แล้วนำมาใส่เพิ่ม ในวงบ่อให้เต็มปากบ่อ มีลักษณะพูนขึ้นเล็กน้อย